

Psychologia osobowościSpis treści

Wstęp 11

Rozdział I

Historyczne korzenie i okresy rozwoju psychologii osobowości 15

1.U źródeł współczesnych teorii osobowości - wkład klasycznej psychologii 15

2.U źródeł współczesnych teorii osobowości

- znaczenie analiz W McDougalla 23

3.U źródeł współczesnych teorii osobowości - rola psychologii personalistycznej M. Calkins i W Sterna 26

4.Ku współczesnym kształtom psychologii osobowości 30

4.1.Tradycje badawcze w psychologii osobowości 30

4.2. Okresy w nowożytnej psychologii osobowości
32 Podsumowanie 34

Rozdział II

Kontrowersje wokół psychologii osobowości 38

1.Wiedza potoczna a wiedza naukowa o osobowości 38

2.Przyrodniczy i humanistyczny model interpretacji osobowości
41

3.Kryteria teorii osobowości 44

4.Teoria osobowości jako ogólna teoria zachowania 47

5.O metodach stosowanych w psychologii osobowości 54

6.Perspektywy analizy teorii osobowości 58

7.Zasada wyróżniania kategorii teorii osobowości - propozycja
autorska 64 Podsumowanie 68

Rozdział III

Człowiek jako podmiot i jego właściwości - dyspozycyjne podejście do interpretacji cech osobowości 70

1.Sięgając do przeszłości 70

2.Podstawowe sposoby i strategie interpretacji cech we
współczesnej psychologii 72

3.Konstytucjonalne teorie osobowości

4.Główne wątki czynnikowej teorii osobowości H.J. Eysencka 79

5.Neurofizjologiczne podstawy ekstrawersji i neurotyzmu
-kontrowersje i propozycje 84

6.Psychobiologiczna teoria osobowości C.R.Cloningera 90

7.Humanistyczne podejście G.W Allporta 103

Podsumowanie 112

Rozdział IV

Człowiek jako podmiot i jego właściwości - leksykalno- statystyczne podejście do interpretacji cech osobowości 113

1.Czynnikowa teoria cech R. Cattella 113

2.Wielka Piątka jako efekt analiz leksykalno-statystycznych
123

3.Cechy jako właściwości interpersonalne w interpretacji J.S.
Wigginsa 128

4.Cechy interpersonalne w ujęciu T. Leary'ego	130
5.Cechy jako konstrukcje społeczne	132
Podsumowanie	134

Rozdział V

Kontrowersje wokół teorii cech - sytuacjonizm a teorie cech

	136
1.Sytuacjonizm jako przeciwwaga teorii cech	136
2.Sposoby rozwiązywania dylematu sytuacja-cecha - w obronie teorii cech	143
3.Behawioralne modele relacji podmiot-sytuacja - sięgając ku przeszłości	148
3.1.Podejście behawioralnej. Doliarda i N. Millera	149
3.2.B.F. Skinnera interpretacja osobowości	150
4. Interpretacja relacji podmiot-sytuacja w teorii pola K. Lewina	152
5. Motywacja jako podstawa wnioskowania o cechach -cechy intencjonalne J.C. Wakefielda	156
6.Interakcyjne modele cech - ogólne współczesne trendy interpretacji	160
7.Podejście interakcyjne o sposobie rozwiązywania dylematu cecha-ślan	163
8.Modele oparte na społecznym uczeniu i procesach regulacji	168
8.1.Specyfika i charakterystyka zjawiska samoregulacji	168
8.2.W kierunku uczenia społecznego - propozycja J.B. Rottera	172
8.3.Podejście interakcyjne A. Bandury - teoria społecznego uczenia się	176
8.4.Osobowość a społeczne uczenie w interpretacji W Mischela	182
Podsumowanie	185

Rozdział VI

Podmiot kształtowany w procesie adaptacji - od natury biologicznej ku naturze kreowanej przez kulturę

1.Proces adaptacji jako podstawa rozwoju osobowości	187
1.1.Współczesne trendy interpretacyjne	187
1.2.Społeczno-analityczna interpretacja osobowości według R. Hogana	192
1.3. Ewolucja i środowisko podstawą osobowości w interpretacji T. Miliona	195
2.Kultura i jej znaczenie - teorie kulturowe osobowości	198
2.1. Kultura a osobowość w interpretacji szkoły wzorców kulturowych - sięgając do historii badań i analiz	199
2.2.Współczesne kierunki badań nad relacją kultura-osobowość	204
2.2.1.Uwarunkowanie środowiskowo-kulturowe a osobowość	204
2.2.2.Problem akulturacji a rozwój osobowości	213
2.2.3.Transmisja kulturowa jako czynnik kreujący osobowość	

214

- 2.2.4. Religia jako forma transmisji kultury- a osobowość
- na przykładzie hinduizmu 218
- 2.2.5. Uniwersalia kulturowe a osobowość 222
- 2.2.6. Uwagi ogólne i refleksje autorskie 224 Podsumowanie
228

Rozdział VII

Właściwości natury i jej sposób spełniania się w interakcji z otoczeniem - sięgając ku przeszłości, która wciąż ma znaczenie. Ewolucja podstawą osobowości 229

- 1. Podmiot i jego potrzeby naturalne w interakcji
- psychoanaliza S. Freuda 230
- 2. Podmiot i kultura wpisana w naturę a indywidualna linia rozwoju-CG. Jung 246
- Podsumowanie 258

Rozdział VIII

Podmiot i jego potrzeby a formy adaptacji do społeczności i kultury 259

- 1. Kultura a potrzeby podmiotu - perspektywa psychoanalityczna
H. Fromma 259
- 2. Kultura a potrzeby podmiotu - propozycja H.S. Sullivana
267
- 3. Społeczność i kultura w interakcji z podmiotem - propozycja
K Horncy 273
- 4. Człowiek i jego dążenie do twórczej adaptacji - podstawy
teorii A. Adlera 279
- Podsumowanie 284

Rozdział IX

Człowiek jako podmiot w interakcji z innymi - teorie relacji z obiektem 286

- 1. Mechanizmy obronne ego w interpretacji A. Freud 286
- 2. Mechanizmy rozwoju i zaburzeń w interpretacji M. Klein
288
- 3. Procesy kształtowania się osobowości w ujęciu M. Mahler
290
- 4. Rozwój ego w analizach W Fairbaima 291
- 5. O. Kernberga interpretacja zaburzeń ego 293
- 6. Rozwój struktury „mnie” - propozycja D. Winnicotta 295
- 7. Psychologia self H. Kohuta 298
- Podsumowanie 301

Rozdział X

Człowiek jako podmiot w procesie adaptacji i rozwoju własnego potencjału - ku odkrywaniu własnej tożsamości 303

- 1. Psychologia ego H. Hartmanna 303
- 2. Kompetencja jako cel rozwoju i adaptacji - propozycja R
White'a 306
- 3. Teoria psychospołecznego rozwoju ego ER Eriksona 307

4. Rozwój w interpretacji kontynuatorów myśli eriksonowskiej 313
5. Mechanizmy i fazy rozwoju ego według J. Loevinger 316
6. Dążenie do spełnienia jako cel rozwoju w ujęciu Ch. Bihler 319
- Podsumowanie 324

Rozdział XI

Człowiek jako podmiot działający i samoregulujący - aktywistyczno-regulacyjne teorie osobowości 325

1. Ogólne podstawy teorii aktywistyczno-regulacyjnych 325
2. Działalność jako podstawa osobowości w interpretacji S.L. Rubinsztejna 326
3. Aktywistyczna teoria osobowości A.N. Leontjewa 328
4. Osobowość w interpretacji S. Gerstmann 331
5. Osobowość jako system tworzący i realizujący plany - propozycja T. Mądrzyckiego 336
6. Regulacyjna Teoria Osobowości J. Reykowskiego 339
7. Osobowość jako organizacja informacji w interpretacji W. Łukaszewskiego 343
8. Zadania podstawą rozwoju osobowości w interpretacji K. Obuchowskiego 345
9. Główne współczesne problemy aktywistycznej interpretacji 350
10. Działanie jako proces samoregulacji 353
- Podsumowanie 356

Rozdział XII

Od spełnienia potrzeb i doświadczania siebie ku tworzeniu własnej tożsamości w interakcji 358

1. Naturalne dążenia - od realizacji potrzeb ku wartościom 359
 - 1.1. Główne idee A. Angyala 359
 - 1.2. Dążenie do spójności jako podstawowy motyw - interpretacja P. Lecky 364
 - 1.3. Syndromy osobowości w ujęciu A. Masłowa 366
 - 1.4. Dążenie do samorealizacji a rozwój osobowości - interpretacja C.R. Rogersa 370
2. Człowiek jako istota rozumiejąca i doświadczająca - antycypacja podstawą osobowości 376
3. Od potrzeb ku narracji - personologia H.A. Murraya 382
4. Biograficzne i narracyjne podstawy osobowości - konsekwencje teorii H.A. Murraya 388
5. Podmiot doświadczający w interpretacji H.J.M. Hermansa - w stronę „dialogowego ja” 393
- Podsumowanie 400

Rozdział XIII

Człowiek jako podmiot odkrywający sens - egzystencjalna psychologia osobowości. W stronę podmiotu osobowego 401

1.Podstawowe założenia psychologii egzystencjalnej	401
2.Stawanie się w interpretacji L Binswanger	405
3.Rozwój w ujęciu R. Maya	408
4.Mechanizmy nadawania znaczeń w interpretacji E Strausa	409
5.Wola sensu jako podstawa rozwoju osobowości w teorii VE Frankla	411
6.Człowiek jako podmiot osobowy w interpretacji K. Popielskiego	416
Podsumowanie	418

Rozdział XIV

Autorska propozycja personalistycznej interpretacji osobowości **420**

1.U podstaw możliwości interpretacji osobowości - ścieżki metodologiczne	420
2.Podstawy empiryczne uzasadniające możliwość interpretacji rozwoju osobowości poprzez odniesienie do atrybutów osoby	425
3.Spełnianie się osoby jako podstawa rozwoju osobowości	433
4.Prawa rozwoju osobowości	439
4.1.Zasada „przywiązanie-dystansowanie-indywiduacja”	440
4.2. Relacja pomiędzy perspektywą subiektywną a perspektywą obiektywną	447
4.3.Zasada „od zewnątrz-ku wewnątrzoparciu”	450
4.4.Rozwój w kierunku bycia podmiotem	454
Podsumowanie - refleksje końcowe	458
Bibliografia	461
Spis tabel	479
Spis schematów	481
Indeks nazwisk	483